

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Työ- ja elinkeinoministeriö

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Lari Anttonen

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Lari Anttonen	Ylitarkastaja	+358 29 50 47088	lari.anttonen@tem.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimituksessa

Vastaajien määrä: 1

08.02.2016

5. Toimielimen nimi

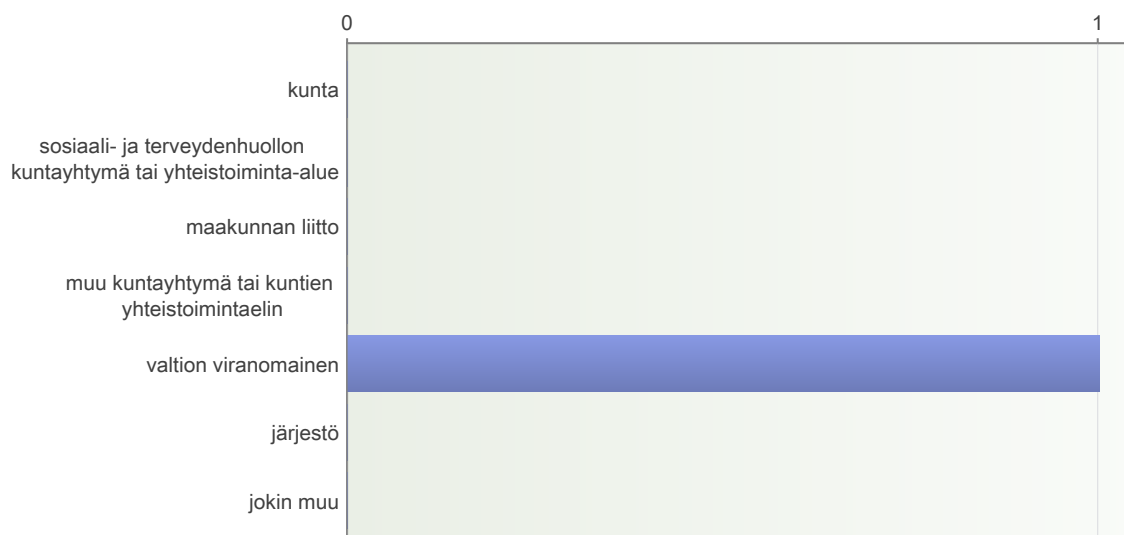
Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Kansliapäällikön sijaisen Petri Peltosen tarkistama

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

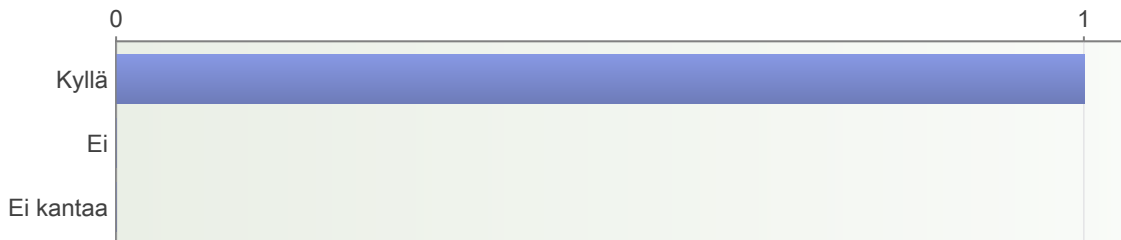

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Työ- ja elinkeinoministeriö pitää nykyistä maakuntajakoa oikeana perustana itsehallintoalueiden muodostamiselle. Muita aluejakoja linjatessa aluejakolinjauksessa on huomioitava miten ne tukevat elinkeinoelämää ja Suomen kilpailukykyä. Aluerajaukset eivät saa estää verkostoitumista ja yhteistyötä yli maakuntarajojen.

Aluejakolinjauksessa on syytä tiedostaa, että olemassa olevat hallinnon rakenteet ja palvelut eivät tue täysin 18 itsehallintoalueen muodostumista, ELY-keskuksia on 15 ja niiden tehtäviä on keskitetty voimakkaasti viime vuosien aikana. Esimerkiksi TE-toimistoja on nykyisin 15 ja paikallisten toimipaikkojen verkosto on muodostettu ELY-keskuksen päätöksellä alueen tarpeiden mukaisesti. TE-palveluiden ja yrityspalveluiden laajentaminen 15 alueelta 18 alueelle lisäisi kustannuksia ja heikentäisi toiminnallista tehokkuutta. On arvioitu, että kustannusnousu olisi noin 18 milj. € / vuosi.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

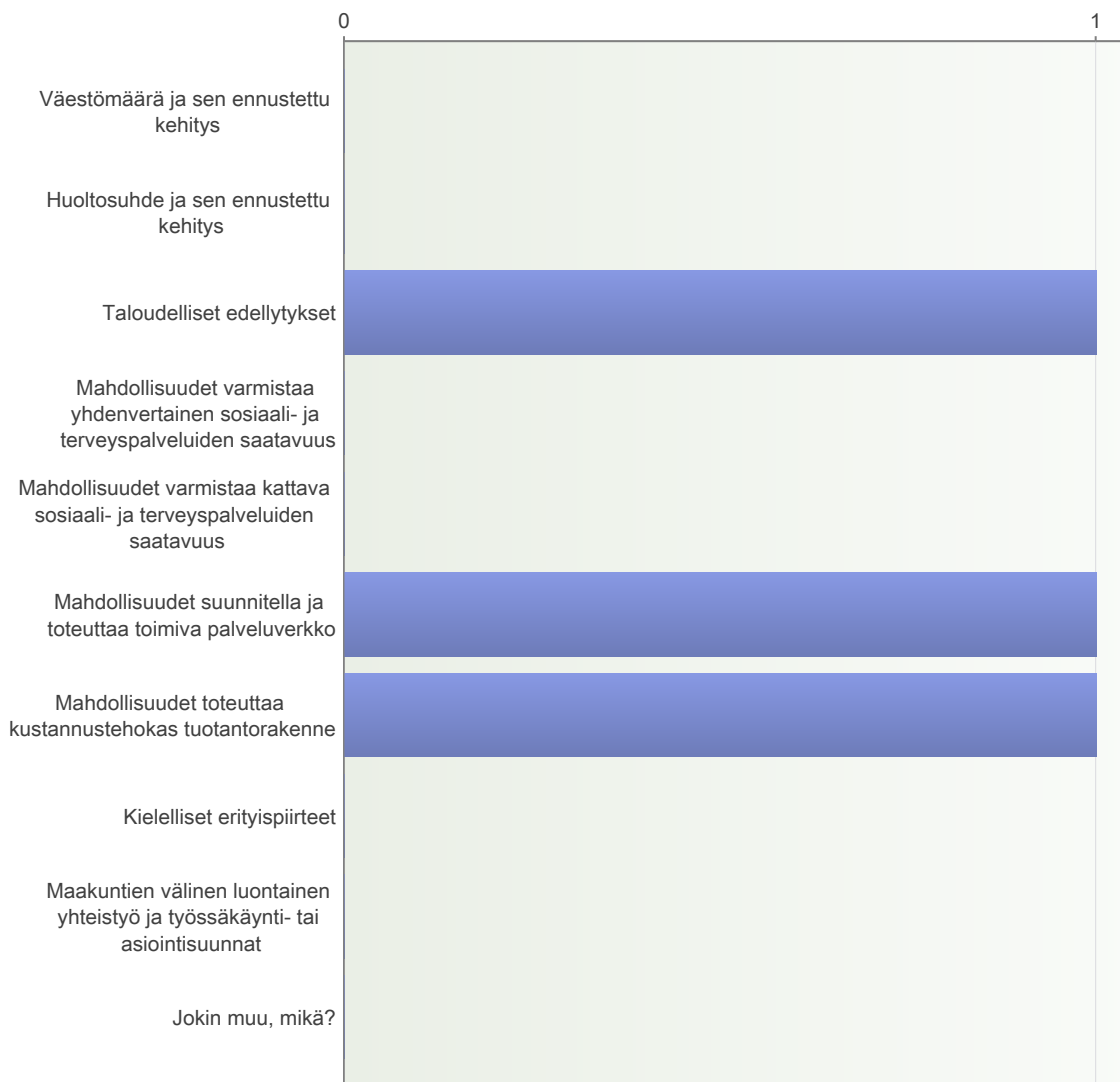
12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Vastaajien määrä: 1

- Optimaalinen tilanne olisi ollut se, että itsehallintoalueita olisi yhtä monta kuin sote-alueita. Näin palvelujen järjestäminen olisi ollut lähtökohtaisesti yksinkertaisempaa. Nyt uudistuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että ne kolme itsehallintoaluetta, jotka sopivat sote-palvelujen yhdistämisestä toisen maakunnan kanssa valitaan sellaisten kriteerien pohjalta, jotka ottavat laajasti huomioon maakuntien taloudellisen sekä demografisen tilanteen.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Vastaajien määrä: 1

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Ei vastauksia.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Ei vastauksia.

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- Tehtävien siirroissa on katsottava kokonaisuutta ja kaikkien hallinnonalojen tehtäviä samoin perustein. Myös aluehallintovirastojen tehtävissä on sellaisia, jotka sopisivat hyvin maakuntien hoidettavaksi. Näitä ovat ainakin yritysten toimintaan liittyvät lupa- ja valvontatehtävät sekä mahdollisesti eräät OKM:n hallinnonalan tehtävät. Erityisesti huomiota on kiinnitettävä siihen, että lupa- ja valvontatehtävät hoidetaan samassa paikassa. Lähtökohtaisesti ELY-keskusten, TE-toimistojen ja maakuntien liittojen tehtävät on mahdollista siirtää lähes kokonaisuudessaan tuleville itsehallintoalueille. TEM:n hallinnonalan virastojen eräät tehtävät on tarkoituksenmukaista hoitaa jatkossakin valtakunnallisesti. Siirrettävien tehtävien pitää muodostaa selkeät kokonaisuudet, jotta hallinto olisi mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen. Tehtävien siirrossa on huomioitava erityisesti se miten tehtävien siirtäminen ja järjestämisvastuiden jakaminen eri toimijoiden kesken tukevat parhaiten Suomen kilpailukykyä ja alueiden elinkeinoelämää.

Valtion tehtävien siirtäminen itsehallintoalueille edellyttää sitä, että alueilla on mahdollisuus erikoistua ja hoitaa tehtäviä yli maakuntarajojen. Tällä hetkellä maakuntien liitot vastaavat 18 alueella maakunnan yleisestä kehittämisestä sekä alueensa maakuntakaavoituksesta. Maaseudun kehittämistehtävät ja työllisyyden hoito on järjestetty 15 ELY-alueella. Kaikki muut ELY-keskusten tehtävät hoidetaan keskitetymin. Jo olemassa olevien keskitettyjen toimintojen purkaminen johtaisi voimakkaaseen kustannusten nousuun ja osaamispuutteisiin osalla alueista. Useiden nykyisten ELYjen erikoistumistehtävien tarkoituksenmukainen hoitaminen edellyttää maakuntaa suurempaa aluetta.

Ei tule muodostaa sellaista mallia, jossa olisi kaksi rinnakkaista aluehallintoa, valtion ja kuntien. On olemassa riski, että nyt syntyy malli, jossa suurten investointien/yritysassiakkaiden prosessia hoitaa monta eri toimijaa, joilla kaikilla on oma tulokulmansa asiaan. Tällaisessa sektorihallinnossa eri hallinnonalat ajavat vain omia intressejään. Kaikki yritysten alueelliset asiakastoiminnot tulisikin keskittää itsehallintoaluille, jolloin nykyisten ELYjen ja AVIen kaikki asiakastoiminnot olisivat samassa paikassa – myös yritysten lupa- ja valvontatehtävä. Suomella ei ole varaa menettää kilpailuetuaan toimimattomalla liiketoimintaympäristöllä oli kyse sitten pienyrityksistä tai suurten kansainvälisten yritysten investoinneista.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää mahdollisena, että yksi selkeä maakunnille siirrettävä tehtäväkokonaisuus olisi TE-palvelujen järjestäminen.

TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtäminen maakunnille mahdollistaa selkeät palvelukokonaisuudet sekä yritys- että henkilöasiakkaille. Maakuntamallissa mahdollisuutena on TE-palvelujen yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa mm. yrityspalveluissa, työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisemisessä ja maahanmuuttajien kotoutumisessa. Edellytyksenä tiiviimmän yhteistyön toteutumiselle on, että myös muiden tahojen vastuulla olevat palvelut siirretään maakuntien vastuulle.

Välttämätön edellytys TE-palvelujen siirtämiselle maakuntien vastuulle on, että TE-palvelujen vahvaa valtakunnallista ohjausta jatketaan. Ohjauksella varmistetaan valtakunnallisten tavoitteiden, kuten kohtaantongelmien torjumisen, työvoiman liikkuvuuden ja osaavan työvoiman tavoitteiden toteutuminen. Lainsäädännön ja strategisten linjausten ohjausmahdollisuuksia on vahvistettava. Ohjauksen tukena on oltava raportointijärjestelmä, jonka avulla alueiden toiminnan tuloksia ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan.

Maakuntamallin edellytyksenä on, että digitaalisten TE-palvelujen, valtakunnallisten puhelinpalvelujen (TE-aspa) ja tietojärjestelmien kehittämis- ja tuottamisvastuu säilyy valtakunnan tasolla. On myös varmistettava, että digitaalinen asiointipalvelu kytkeytyy saumattomasti alueilla tuotettavaan henkilö- ja yritysasiakkaiden lähipalveluun. Myös hallinnolliset tukipalvelut tulee järjestää valtakunnallisesti.

TE-palveluja järjestettäisiin tilaaja-tuottaja -periaatteen mukaisesti. Maakunnan vastuulla olisi linjata, mitkä palvelut maakunta tuottaa itse ja mitkä se hankkii muilta palvelutuottajilta. Palvelutuottajia voivat olla kunnat, yritykset ja kolmas sektori. Kuntien rooli TE-palvelujen tuottajina voidaan säilyttää ja kehittää sitä osana kuntien kasvu- ja elinvoimapolitiikkaa. Hallitusohjelman mukaisesti myös yksityisten palvelutuottajien osuutta TE-palveluissa lisätään.

Lisäksi itsehallintoalueille tulisi siirtää työelämän laadun ja tuottavuuden samanaikaisen parantamisen (eli nykyisen hallituskauden Työelämä 2020 -hankkeen) aluetoiminnot ja ohjaus.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- Terveystieteiden lakia asetetaan kunnille varsin selkeät velvoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteenasettelulle, seurannalle, raportoinnille ja yli kuntaorganisaation ulottuvalle yhteistyölle. Nämä velvoitteet olisi kunnille jäävien tehtävien osalta hyvä säilyttää kunnilla ja maakuntahallinnolle siirtyvien tehtävien osalta velvoitteet siirtyisivät maakuntahallinnolle. Maakuntahallinnon tulisi lisäksi huolehtia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen alueellisesta suunnittelusta ja seurannasta. Maakuntahallinto voisi myös tukea kuntia niille jäävien tehtävien järjestämisessä (esimerkiksi henkilöstökoulutus, hyvinvointitiedon saatavuus, tietojärjestelmät) ja maakuntahallinto voisi edistää ja koordinoita kuntaa laajempaa suunnitelmallista yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

19. 12. Vapaaehtoista huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- SOTE- ja aluehallintouudistuksessa tärkeintä on ottaa huomioon asiakasnäkökulma ja palvelujen hyvä saavutettavuus. On tärkeää viedä päätöksenteko mahdollisimman lähelle niitä joita päätöksenteko koskee. Samanaikaisesti SOTE-uudistuksessa huomiota tulisi kiinnittää enemmän toimivien markkinoiden luomiseen ja aluehallintouudistuksessa enemmän yritys- ja kasvupolitiikkaa tukevan liiketoimintaympäristön synnyttämiseen. Kummankin uudistuksen tulisi tukea valtion talouden kestävyysvajeen ratkaisemista. Palveluiden tuottavuuden pitää nousta, jotta niiden laatu voidaan varmistaa myös jatkossa. Tärkeä osa uudistusta on, että uusille palveluiden tuottajille luodaan mahdollisuus palveluiden tarjoamiseen ja että pk-yritykset voivat toimia palveluiden tuottajina.

Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää uudenlaista toimivaa markkinaa tuekseen. Tämän markkinan tulee ylläpitää kilpailua eri tuottajien ja palveluiden välillä. Valinnanvapaus palveluissa ja palveluiden tuottajissa on tärkeä uusi elementti syntyvän markkinan toimivuuden kannalta. Kuluttajan valinnanmahdollisuus luo kilpailua tuottajien välillä ja pakottaa tuottajat uudistamaan palveluitaan.

Valintakysymys on yhtäältä kuluttajille tärkeä uusi osa modernia julkista palvelua, mutta samalla sillä on merkittävä vaikutus markkinoiden toimivuuden näkökulmasta. Kilpailun kautta valinnanvapaus pakottaa tuottajat keskittymään palveluiden laatuun ja saatavuuteen. Palveluiden tuotanto ohjautuu nykyistä enemmän kysynnän kautta. Raha jaetaan tuottajille kuluttajien valintojen perusteella, ei viranomaisten päätöksellä.

Tilaajan ja tuottajan selkeämpi erottaminen tehostaa markkinoiden toimintaa. Palveluiden tuottajia voivat olla julkiset tuotanto-organisaatiot, yritykset ja säätiöt. Itsehallintoalueen pääasiallinen vastuu on palveluiden järjestämisessä ja se tekee järjestämissä päätöksiä pääasiassa palveluiden ja laadun ja tehokkuuden pohjalta. Palveluiden tuottajat ovat näin ollen tasapuolisessa asemassa keskenään ja kilpailevat oikeudesta tuottaa palveluita.

Itsehallintoalueen rooli markkinan toimivuuden varmistamisessa on keskeinen. Itsehallintoalueen tulee luoda tilaa innovaatioille korostamalla palveluiden jatkuvan muutoksen periaatetta; palveluiden on muututtava kansalaisten tarpeiden muuttuessa. Omassa palvelustrategiassaan se voi kuvata ja viestittää tulevista palvelutarpeista ja kehittämisen painopisteistä. Tavoitteena on oltava, että eri toimijat innovoivat uusia palveluita ja että markkina pidetään kiinnostavana ja avoimena uusille ideoille ja ratkaisuille. Luodessaan tilaa uusille innovaatioille itsehallintoalue voi uudella tavalla hyötyä myös digitalisaation mahdollistamista uusista palveluratkaisuista sekä tavoista tehostaa olemassa olevia palveluketjuja – ja prosesseja. Erityistä huomiota on myös kiinnitettävä julkisten ja yksityisten tuottajaorganisaatioiden tasapuolisten kilpailuolosuhteiden varmistamiseen.

20. 13. Vapamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- TE-palvelujen rahoituksen ja siihen liittyvän ohjauksen avulla toteutetaan valtakunnallisia työvoimapolitiittisia painopisteitä. Edellytys TE-palvelujen vastuun siirrossa maakunnille on riittävä valtakunnallinen ohjausmahdollisuus. Rahoituksen on jatkossakin sisällytettävä riittävät keinot valtakunnallisten työvoimapolitiikan tavoitteiden toteuttamiseen.

Työmarkkinatuen rahoitusvastuu on nykyisellään jaettu valtion ja kuntien välillä. Jos TE-palvelujen järjestämisvastuu siirretään maakunnille, on myös työmarkkinatuen rahoitusvastuun jakaminen harkittava uudelleen.

Itsehallintomallissa olisi hyvä kehittää valtion ja alueiden väliseen dialogiin perustuvaa sopimuksellisuutta säädöksiin perustuvan ohjauksen rinnalla. Tulosohjauksesta luovuttaisiin ja liiallista yksityiskohtaisuutta lainsäädännössä tulisi välttää joustavuuden säilyttämiseksi. Valtio voisi antaa itsehallintoalueille sote-tehtävien kaltaisen järjestämis päätöksen myös muiden palveluiden osalta.